

CEZA AVUKATLIĞI

Mesleki Uygulama, Duruşma Pratiği ve İnfaz Rehberi

Soruşturmadan İnfaza, Avukatın Saha El Kitabı

Av. Hakan Taştemir

1. Baskı

Ceza Avukatlığı — Mesleki Uygulama, Duruşma Pratiğı ve İnfaz Rehberi

Yazar: Av. Hakan Taştemir

Tüm hakları yazarına aittir. Kaynak gösterilmek kaydıyla alıntı yapılabilir.

⚠ ÖNEMLİ HUKUKİ UYARI

Bu eser, ceza muhakemesi ve infaz uygulamasında avukatlara pratik bir yol haritası sunmak amacıyla hazırlanmıştır. Genel bilgi ve uygulama önerisi niteliğindedir; somut olaya ilişkin hukuki görüş veya vekâlet hizmeti yerine geçmez.

Kitapta yer alan süreler, oranlar ve usuller yayım tarihindeki mevzuata göre düzenlenmiştir. CMK, TCK ve özellikle 5275 sayılı İnfaz Kanunu sık değişmektedir; her dosyada güncel mevzuat ve içtihat mutlaka teyit edilmelidir.

Kitapta atıf yapılan mahkeme kararları gerçektir; ancak değerlendirmeler yazara aittir ve tartışmaya açıktır.

Önsöz

Ceza avukatlığı, hukuk fakültesinde anlatılmayan bir meslektir. Fakülte sıralarında CMK'nın maddelerini, TCK'nın sistematüğını, içtihatların inceliklerini öğreniriz; ama bir müvekkilin gece yarısı gözaltına alındığını öğrendüğümüzde karakola hangi ruh hâliyle gideceğimizi, ifade odasında nasıl bir dil kuracağımızı, ailesi gözyaşı dökerken nasıl sakın kalacağımızı kimse öğretmez.

Bu kitap, işte tam da o boşluğu doldurmak için yazıldı. Amacım, bir mevzuat şerhi yazmak değil; ceza avukatının çantasına atıp adliyeye, karakola ve cezaevine götüreceği, kenarına not düşeceği, gerektiğinde sayfalarını yırtıp dosyaya koyacağı bir saha el kitabı bırakmaktır.

Mesleğe yeni başlayan bir meslektaşımızın en çok ihtiyaç duyduğu şey, teorik bilgi değil; “şimdi ne yapacağım?” sorusunun cevabıdır. Tutuklama talebiyle karşılaşan stajyer, müddetnamesinde hata olduğunu sezen ama nereden başlayacağını bilemeyen genç avukat, ilk ağır ceza duruşmasına girmeden önce eli titreyen meslektaşımız — bu kitap onlar için kurgulandı. Deneyimli meslektaşlarımız ise sayfalarda kendi pratiklerinin yazıya dökülmüş hâlini, bir kontrol listesini ya da unuttukları bir süreyi bulacaklardır.

Kitabı üç temel ilke üzerine inşa ettim:

- **Pratiklik.** Her başlık, “sahada ne yapmalıyım?” sorusuna cevap verecek şekilde yazıldı. Soyut tartışmalar yerine tutanak şerhleri, dilekçe iskeletleri ve adım adım protokoller tercih edildi.
- **Süre bilinci.** Ceza hukukunda kaybedilen en büyük davalar, esastan değil, süreden kaybedilir. Kitap boyunca hak düşürücü süreleri özel kutucuklarla ve sonunda tek sayfalık bir tabloyla vurguladım.
- **Dürüstlük.** Müvekkile ayakları yere basmayan vaatler vermemeyi, meslektaş abartısız bir gerçeklik sunmayı bir ilke edindim. Bu meslekte en değerli sermayemiz itibarımızdır.

Kitabın iskeletini oluştururken, güncel Anayasa Mahkemesi, Yargıtay ve Danıştay kararlarından oluşan kapsamlı bir araştırmadan yararlandım. Özellikle infaz aşamasındaki haberleşme hürriyeti, avukatın bilgiye erişim hakkı ve zorunlu müdafilik konularındaki içtihatları, ilgili başlıkların içine “İçtihat” kutucukları olarak yerleştirdim. Böylece okuyucu, bir uygulamayı okurken onun yargısal dayanağını da aynı sayfada görebilecek.

Son bir not: Hukuk durağan değildir. Bu kitabı bitirdiğiniz gün bile bir torba yasa, bir Yargıtay kararı sayfalardaki bir bilgiyi değiştirebilir. Bu nedenle kitabın son bölümünü “Sürekli Gelişim”e ayırdım. Çünkü bu mesleğin tek değişmeyen kuralı, sürekli değişmesidir.

Av. Hakan Taştemir
İstanbul

İçindekiler

Aşağıdaki içindekiler tablosunu güncellemek için: tabloya sağ tıklayın → “Alanı Güncelleştir” → “Tümünü güncelleştir”.

BİRİNCİ BÖLÜM — Ceza Avukatının Ofis Yönetimi, Müvekkil İlişkileri ve Meslek Etiği

İyi bir ceza savunmasının temeli duruşma salonunda değil, ofiste atılır. Beklentisi doğru yönetilmemiş bir müvekkil, en parlak savunmayı bile “başarısızlık” olarak okuyabilir; süresi kaçırılmış bir itiraz, en güçlü gerekçeyi bile geçersiz kılar. Bu bölüm, dosyaya dokunmadan önce kurulması gereken ilişki, sözleşme ve takip altyapısını ele alır.

1.1. İlk Görüşme ve Beklenti Yönetimi

İlk görüşme, dosyanın değil, ilişkinin kurulduğu andır. Müvekkil bu görüşmeden iki şey bekler: anlaşıldığını hissetmek ve ne olacağını öğrenmek. Avukatın görevi, bu iki ihtiyacı karşılarken gerçekçi bir çerçeve çizmektir.

Müvekkile Ayakları Yere Basmayan Vaatler Vermeme İlkesi

Ceza avukatlığında en sık yapılan ve en pahalıya mal olan hata, sonucu garanti etmektir. “Sizi kesinlikle tahliye ettiririm”, “Bu dosyadan beraat alırsınız” gibi cümleler, kazanılması imkânsız bir bahsin altına imza atmaktır. Sonuç olumlu çıksa bile müvekkil bunu sizin marifetiniz değil, doğal sonuç olarak görür; olumsuz çıkarsa güven tamamen yıkılır ve disiplin/şikâyet riski doğar.

⚠ VAAT YERİNE İHTİMAL DİLİ

Yanlış: “Merak etmeyin, sizi tahliye ettireceğim.”

Doğru: “Dosyadaki tutuklama gerekçesi şu zayıf noktaları taşıyor; bu nedenle tahliye/adli kontrol talebimizin makul bir şansı var. Ancak kararı hâkim verecek, garanti veremem.”

Beklenti Yönetimi: Güçlü ve Güçsüz İhtimallerin Analizi

Müvekkile tek bir sonuç değil, bir olasılık yelpazesi sunun. Bunu yazılı veya en azından görüşme notuyla yapmak, ileride doğabilecek anlaşmazlıklarda sizi korur. Aşağıdaki tablo, ilk görüşmede senaryoları yapılandırmak için kullanılabilir.

Senaryo	Olasılık	Gerekçe / Koşul	Müvekkile Mesaj
En iyi ihtimal (Beraat / KYOK)	Düşük–Orta	Delil yetersizliği, hukuka aykırı delil, lehe tanık	Mümkün ama garanti değil
Orta ihtimal (Ceza indirim / HAGB / erteleme)	Orta–Yüksek	Etkin pişmanlık, iyi hâl, sabıkasızlık	En gerçekçi hedef
Kötü ihtimal (Mahkûmiyet + tutukluluk)	Senaryoya bağlı	Kuvvetli delil, ağır vasıf	Buna da hazırlıklı olmalıyız

Senaryo	Olasılık	Gerekçe / Koşul	Müvekkile Mesaj
✦ BEKLENTİ YÖNETİMİNİN ALTIN KURALI Az söz verip çok teslim edin (under-promise, over-deliver). Müvekkilin beklentisini gerçeğin biraz altında tutarsanız, gerçekleşen her olumlu gelişme sizin lehinize güven biriktirir.			

Müvekkilin ve Ailesinin Psikolojik Durumu ile Empati Sınırı

Özellikle tutuklama söz konusu olduğunda müvekkil ve ailesi bir kriz hâlinedir. Bu durumda avukat, hem bir hukukçu hem de bir kriz iletişimcisidir. Ancak empati ile özdeşleşmeyi karıştırmamak gerekir: Müvekkilin acısını anlamak başka, onun paniğine ortak olmak başkadır. Sakinliğinizi koruyamazsanız, ailenin tutunacağı tek dal kırılmış olur.

EMPATİ EVET, ÖZDEŞLEŞME HAYIR

Duyguyu kabul edin, kararı akılla verin: “Bu süreç çok zor, bunu anlıyorum. Şimdi birlikte sakin kafayla yapılması gerekenlere bakalım.” Avukatın paniği, müvekkilin paniğini ikiye katlar.

Talepkâr Müvekkillerle Profesyonel Mesafe Çizme

Gece yarısı arayan, her gün dosyanın “ne durumda olduğunu” soran, sürece müdahale eden müvekkil her ofisin gerçeğidir. Çözüm, sınırları en baştan ve nazikçe kurmaktır. Sınır koymak müvekkili kaybetmek değil, ilişkiyi sürdürülebilir kılmaktır.

- **İletişim kanalı ve saati belirleyin:** “Acil durumlar dışında mesajlarınıza mesai saatleri içinde dönüş yapıyorum.”
- **Periyodik bilgilendirme sözü verin:** “Her duruşma sonrası ve önemli bir gelişme olduğunda sizi ben arayacağım.” Bu, gereksiz aramaların önünü keser.
- **Yazılı kanalı tercih edin:** Önemli talimat ve bilgilendirmeleri yazıyla yapın; hem ispat hem netlik sağlar.

1.2. Avukat–Müvekkil İletişimi ve Cezaevi Pratiği

Tutuklu / Gözaltındaki Müvekkille İletişim Protokolü

Özgürlüğünden yoksun bir müvekkille iletişim, serbest bir müvekkilden tamamen farklı bir disiplin gerektirir. Görüşme sınırlıdır, gizlilik kritiktir ve müvekkil bilgiye susamıştır. Görüşmeye gitmeden önce gündeminizi yazılı olarak hazırlayın; aksi hâlde sınırlı süre, müvekkilin duygusal anlatımıyla tükenir.

Ş AVUKAT–MÜVEKKİL YAZIŞMASININ GİZLİLİĞİ

5275 sayılı Kanun m. 68/4 uyarınca hükümlünün savunması için avukatına gönderdiği mektup, faks ve telgraflar kural olarak denetime tabi değildir.

Anayasa Mahkemesi, bir mektubun “savunmaya yönelik olmadığı” gerekçesiyle idare tarafından engellenmesinin kanunilik şartını taşımadığını; bu değerlendirmeyi yapma yetkisinin yalnızca infaz hâkimine ait olduğunu vurgulamıştır (B. 2013/1700, T. 20/1/2016).

Belgenin alıkonulması için somut ve yeterli gerekçe gösterilmesi zorunludur; aksi hâl haberleşme hürriyetine orantısız müdahaledir (B. 2016/9882, T. 12/6/2019).

Müvekkil Tutukluysen Aile ile İletişim ve Süreç Bilgilendirmesi

Tutuklu müvekkilin ailesi, çoğu zaman ücretin de kaynağıdır ve sürecin en kaygılı tarafıdır. Aileyle iletişimde iki risk vardır: gizlilik ihlali ve yanlış bilgilendirme. Müvekkilin yazılı muvafakati olmadan dosya içeriğini aileyle paylaşmak, sır saklama yükümlülüğünü zedeleyebilir. Bu nedenle ilk görüşmede ailenin hangi konularda bilgilendirileceğine dair müvekkilden açık onay alın.

⚠ GİZLİLİK SINIRI

Aile ile paylaşım, müvekkilin onayladığı çerçeveye sınırlıdır. Müvekkil “aileme süreç hakkında genel bilgi verebilirsin ama dosya detaylarını paylaşma” diyebilir. Bu sınırı yazılı onaya bağlayın.

Cezaevi Görüş Pratiği: İlk Kabul, Görüş Odası ve Güvenlik

Cezaevi görüşmesinde hazırlık, kapıdan içeri girmeden başlar. Aşağıdaki tablo, ilk kez cezaevi görüşmesine giden meslektaşlar için pratik bir kontrol sunar.

Aşama	Dikkat Edilecekler
Giriş / Kimlik	Baro kimlik kartı + kimlik; bazı kurumlarda vekâletname istenebilse de görüşme için yönetmelik gereği aranmaması esastır. Engelle karşılaşırsanız tutanak tutturun.
Eşya / Güvenlik	Telefon, akıllı saat ve kayıt cihazları içeri alınmaz. Dosya, kâğıt, kalem genelde serbesttir; kuruma göre değişebilir.
Görüş Odası	Avukat görüşü gizlidir ve dinlenemez; görüşmenin kameralı/sesli izlenmesi savunma hakkının ihlalidir. Cam/kabin düzeniyle ilgili sorun varsa not alın.
Görüşme Yönetimi	Gündemi önceden yazın. Müvekkile somut talimatlar verin; ona dosyadan bir örnek bırakacaksanız kurum kurallarını teyit edin.
Çıkış	Bir sonraki görüş/duruşma tarihini ve müvekkilin yapması gerekenleri (ör. dilekçe, vekâletname) yazılı bırakın.

✦ GÖRÜŞ ODASI ALTIN KURALI

Müvekkilin tüm anlattıklarını teyit etmeden savunma kurmayın; ama anlattıklarını da küçümsemeyin. Cezaevindeki müvekkil dışarıyla tek bağıni sizde görür — verdiğiniz her sözü tutun, tutamayacağınız sözü vermeyin.

1.3. Sözleşme ve Risk Yönetimi (Avukatı Koruyan Güvenceler)

Ceza Davalarında Vekâlet Sözleşmesi: Maddi Kurallar ve Ek Masraflar

Ceza vekâlet sözleşmesi, hem ücretin hem de işin kapsamının çerçevesidir. Ceza avukatlığında en sık yaşanan uyuşmazlık, “bu iş ücrete dâhil miydi?” tartışmasıdır. Bunu önlemenin yolu, kapsamı evre evre tanımlamaktır.

Sözleşmede Mutlaka Yer Alması Gereken	Açıklama
İşin kapsamı (evre bazlı)	Soruşturma / kovuşturma / istinaf / temyiz / infaz ayrı ayrı tanımlanmalı. Her evre için ücretin dâhil olup olmadığı netleştirilmeli.
Ücret ve ödeme planı	Peşinat, taksit ve başarıya bağlı ek ücret (varsa) açıkça yazılmalı. Asgari ücret tarifesinin altına inilemez.
Masraf rejimi	Yol, bilirkişi, dosya örneği, tercüme, harç gibi masrafların ücrete dâhil olmadığı; ayrıca avans alınacağı belirtilmeli.
Azıl / istifa hâli	Erken sona ermede ücretin akıbeti (hak edilen kısım) düzenlenmeli.
İletişim ve bilgilendirme	Bilgilendirmenin sıklığı ve kanalı sözleşmeye yazılırsa beklenti uyuşmazlığı azalır.

⚠ EK MASRAFLARI BAŞTAN YAZIN

Sözleşmede “Vekâlet ücreti; yol, konaklama, bilirkişi, dosya fotokopisi, tercüme ve harç gibi masrafları kapsamaz; bu masraflar için müvekkilden avans alınır” ibaresi bulunmazsa, ileride her masraf bir tartışma konusu olur.

Savunma Kurgusu ve Delil Sunumunda Yazılı Muvafakat (Onay) Alma

Bazı savunma stratejileri müvekkil açısından risk taşır: belirli bir tanığın dinletilmesi, lehe gibi görünen ama açılması hâlinde aleyhe dönebilecek bir delilin sunulması, etkin pişmanlıktan yararlanma tercihi gibi. Bu tür kritik kararları müvekkilin yazılı onayına bağlamak, hem etik bir zorunluluk hem de avukatı koruyan bir kalkandır.

✦ STRATEJİK KARAR ONAY METNİ (ÖRNEK)

“... tarihli görüşmemizde, dosyada ... yönündeki savunma stratejisinin avantaj ve risklerini tarafıma ayrıntılı olarak açıkladınız. Bu stratejinin izlenmesini bilerek ve isteyerek talep ediyorum.”

Bu metni müvekkile imzalatmak, ileride “bana sormadan şu adımı attın” itirazını ortadan kaldırır.

1.4. İş ve Süre Takip Otomasyonu

Ceza Hukukunda Süre Takiplerinin Hayati Önemi

Ceza hukukunda davalar çoğu zaman esastan değil, süreden kaybedilir. Bir istinaf süresini, bir tutuklamaya itiraz süresini ya da bir infaz şikâyeti süresini kaçırmak, telafisi çoğu kez imkânsız

bir meslekî hatadır ve doğrudan tazminat ve disiplin sorumluluğu doğurur. Bu nedenle süre takibi, kişisel hafızaya değil sisteme emanet edilmelidir.

Çifte Kontrol Sistemi: Dijital + Fiziki

Tek bir takip yöntemine güvenmek risklidir. Profesyonel ofisler “çifte kontrol” (double-check) ilkesini benimser: her kritik süre, en az iki bağımsız sistemde kayıtlıdır. Birinin atlanması hâlinde diğeri devreye girer.

Katman	Araç	İşlev
1. Dijital	UYAP + büro otomasyon yazılımı / dijital takvim	Tebliğat ve duruşma günlerini otomatik yakalar, hatırlatma kurar.
2. Fiziki / İkincil	Masa ajandası veya duvar takvimi + dosya kapağı süre etiketi	Sistem çökse / e-posta gözden kaçsa bile gözle görülen yedek.
3. İnsan	Haftalık “süre toplantısı”: yaklaşan tüm hak düşürücü sürelerin gözden geçirilmesi	Her cuma o hafta ve gelecek hafta dolan süreleri sesli okuyun.

SÜRE KAYIT REFLEKSİ

Bir tebliğatı veya kararı eline alır almaz, dosyayı kapatmadan önce ilgili itiraz/kanun yolu süresini hemen iki sisteme birden işleyin. “Sonra girerim” cümlesi, kaçırılan sürelerin en sık sebebidir.

İKİNCİ BÖLÜM — Soruşturma Evresi: Karakol, Savcılık ve Kriz Yönetimi

Ceza davası kâğıt üzerinde mahkemede başlar; ama gerçekte karakolda kazanılır ya da kaybedilir. Soruşturma evresinde alınan ifadeler, yapılan aramalar ve el konulan deliller, kovuşturmanın bütün kaderini belirler. Bu evrede avukatın en büyük silahı hız, en büyük görevi ise hukuka aykırılıkların olduğu anda tespit edilmesidir.

2.1. Yakalama ve Gözaltı Süreci

Yakalama ve gözaltı, kişi özgürlüğüne yapılan en yoğun müdahaledir ve bu nedenle sıkı usul kurallarına bağlanmıştır. Avukat olarak ilk göreviniz, bu kuralların harfiyen uygulanıp uygulanmadığını anbean denetlemektir.

① GÖZALTI SÜRELERİ (CMK m. 91)

Yakalanan kişi, en geç 24 saat içinde hâkim önüne çıkarılmalıdır. Yol süresi (en çok 12 saat) bu süreye dâhil değildir.

Toplu işlenen suçlarda Cumhuriyet savcısı, gözaltı süresini her seferinde bir günü geçmemek üzere üç gün süreyle uzatabilir (toplam 4 güne kadar).

Bu süreler kanunda açıkça düzenlenmiştir; her dosyada güncel CMK metniyle teyit edin.

Şüphelinin/Sanığın Hakları Formu Okunurken Dikkat Edilecekler

İfade ve sorgudan önce şüpheliye hakları (CMK m. 147) hatırlatılır ve genellikle bir form imzalatılır. Avukat olarak bu aşamada formu pasif izlemeyin; her hakkın gerçekten anlatılıp anlatılmadığını kontrol edin.

- **Susma hakkı:** Şüpheliye, hakkındaki suçlamaya karşı susabileceği ve bunun aleyhine yorumlanamayacağı açıkça hatırlatılmalı.
- **Müdafi hakkı:** Bir müdafi seçebileceği, baroca müdafi atanmasını isteyebileceği bildirilmeli.
- **Yakınına haber verme:** Yakalandığının bir yakınına bildirilmesi hakkı kullandırılmalı.
- **Somut delil isteme:** Şüpheliye yüklenen suç anlatılmalı ve şüpheden kurtulması için delil toplanmasını isteyebileceği belirtilmeli.

⚠ FORM ZAMAN MÜHRÜNÜ KONTROL EDİN

Hakların hatırlatıldığı saat ile ifadenin başladığı saati karşılaştırın. Haklar ifade başladıktan sonra okunmuşsa veya hiç okunmamışsa, bunu derhal tutanağa şerh düşün — bu, ileride ifadenin hukuka aykırılığı iddiasının temeli olur.

Kollukta (Karakol/Jandarma) İfadeye Katılma Protokolü

Kollukta alınan ifadeye katılırken rolünüz, müvekkilin yerine konuşmak değil; onun haklarının korunduğunu güvence altına almak ve hukuka aykırı bir yönlendirmeyi anında durdurmaaktır.

- 1. İfadeden önce müvekkile baş başa görüşün.** Bu görüşme gizlidir ve sayı/süre sınırına tabi tutulamaz. Müvekkile susma hakkını ve stratejiyi anlatın.
- 2. Yönlendirici ve baskıcı soruları durdurun.** Telkin içeren, varsayıma dayanan veya baskı kuran sorulara itiraz edin ve itirazınızı tutanağa geçirtin.
- 3. İfadenin müvekkilin ağzından yazıldığından emin olun.** Kolluğun kendi diliyle “toparladığı”, müvekkilin demediği ifadeleri içeren tutanaklara dikkat edin.
- 4. Müvekkil susuyorsa bunu da kayda geçirtin.** Susma hakkının kullanıldığı tutanağa açıkça yazılmalı.

§ ZORUNLU MÜDAFİLİK VAZGEÇİLEMEZ

CMK m. 150/3 uyarınca alt sınırı 5 yıldan fazla hapis cezasını gerektiren suçlarda müdafî görevlendirilmesi zorunludur.

Yargıtay 3. Ceza Dairesi (E. 2021/7932, K. 2021/9939, T. 04.11.2021): Sanık avukat istemediğini veya savunmasını bizzat yapacağını beyan etse dahi zorunlu müdafilik kuralı ortadan kalkmaz. Bu kurala uyulmadan yapılan işlemler savunma hakkının kısıtlanması niteliğindedir.

İfade Tutanağı İmzalanırken Konulacak Şerhler

Tutanak imzalanmadan önce baştan sona okunmalıdır. İmza, içeriğin kabulü anlamına gelir; bu yüzden şerh düşmeden imza atmak savunmayı baştan zayıflatır. Aşağıdaki tablo sık kullanılan şerh kalıplarını içerir.

Durum	Tutanağa Düşülecek Şerh (örnek)
Haklar geç/eksik hatırlatıldı	“Hakların hatırlatılması ifadeye başladıktan sonra yapılmıştır; bu hususa itiraz ediyoruz.”
Yönlendirici soru soruldu	“Müvekkile yöneltilen ... sorusu telkin/yönlendirme içermektedir; itirazımız tutanağa geçirilmiştir.”
İfade müvekkilin ağzından yazılmadı	“Tutanağa geçen ifadeler müvekkilin beyanını birebir yansıtmamaktadır.”
Baskı/uygunsuz koşul	“İfade alımı sırasında ... (gürültü, yorgunluk, uzun bekleme) koşulları savunmayı etkilemiştir.”
Müvekkil susma hakkını kullandı	“Müvekkil susma hakkını kullanmış olup beyanda bulunmamıştır.”

Gözültü Kararına İtiraz Usulü ve Dilekçe Örneği

Gözültü alma, yakalama ve gözültü süresinin uzatılmasına ilişkin işlemlere karşı, kişi serbest bırakılmasını istemek üzere Sulh Ceza Hâkimliği'ne başvurabilir (CMK m. 91/5). Başvuru en geç 24 saat içinde karara bağlanır.

◆ GÖZÜLTÜ İTİRAZ DİLEKÇESİ — İSKELET

1) Başlık: ... Sulh Ceza Hâkimliği'ne

- 2) Şüpheli ve müdafî bilgileri, soruşturma no
- 3) Konu: Gözaltı işlemine itiraz ve serbest bırakılma talebi (CMK m. 91/5)
- 4) Açıklamalar: Yakalamanın koşulları oluşmadı / süre aşıldı / işlem orantısız
- 5) Hukuki sebepler: CMK m. 90, 91; Anayasa m. 19
- 6) Sonuç: Müvekkilin derhal serbest bırakılmasına karar verilmesi talebi

Nezarethane Koşulları ve Avukat–Müvekkil Görüşme Esasları

Avukatın müvekkiliyle gözaltında görüşmesi gizlidir; görüşmenin içeriği dinlenemez ve kaydedilemez. Görüşmenin yer ve koşulları savunmayı engelleyecek nitelikte olmamalıdır. Nezarethane sağlık, beslenme ve dinlenme koşullarında bir aykırılık görürseniz tutanak tutturun ve gerekirse savcılığa bildirin.

2.2. Arama, El Koyma ve Dijital Materyaller

Arama ve el koyma, hukuka aykırılığın en sık doğduğu ve dolayısıyla savunma için en verimli alandır. Hukuka aykırı elde edilen delil, sonradan hükme esas alınamaz; bu nedenle aramanın her ayrıntısını bilmek zorunludur.

Konut, İşyeri ve Üst Aramalarında Hukuka Aykırılıklar (Kritik Noktalar)

Kontrol Noktası	Aranan Şart / Olası Aykırılık
Karar / yazılı emir	Konut, işyeri ve eklentilerinde arama kural olarak hâkim kararıyla; gecikmesinde sakınca varsa savcı yazılı emriyle yapılır. Kararın varlığını ve kapsamını kontrol edin.
Kapsam aşımı	Arama kararındaki konu/yer/sınırların aşılp aşılmadığı. Karar dışındaki bir yerde yapılan arama hukuka aykırıdır.
İhtiyar heyeti / komşu	Hâkim/savcı yoksa aramada bulunması gereken kişilerin (yer ihtiyar heyeti veya komşular) hazır edilip edilmediği.
Tutanak	Arama tutanağının eksiksiz, imzalı ve aramada bulunanları gösterir nitelikte olup olmadığı.
Zamanlama	Konutta gece araması yasağı ve istisnalarının gözetilip gözetilmediği.

⚠ HUKUKA AYKIRILIĞI ANINDA BELGELE

Arama hukuka aykırı yürüyorsa, müdahale edip aramayı fiilen durduramazsınız; ama her aykırılığı tutanağa geçirtebilir, fotoğraf/video kısıtlarını not edebilir ve “arama kararını görmek istiyorum” talebinizi kayda aldırabilirsiniz. Sahada tutulan bu notlar, kovuşturamada delilin dosyadan çıkarılması talebinin can damarıdır.

Cep Telefonu, Bilgisayar ve İmaj Alma İşlemlerine Nezaret

Bilgisayar, bilgisayar programları ve kütüklerinde arama, kopyalama ve el koyma özel bir rejime tabidir (CMK m. 134). Bu işlem, başka surette delil elde etme imkânının bulunmaması hâlinde ve

hâkim kararıyla yapılır. Uygulamada en kritik nokta, “imaj alma” (birebir kopya) ve “hash/yedek” sürecidir.

- **Karar şartı:** Dijital materyale el koyma/inceleme için hâkim kararının varlığını ve kapsamını teyit edin.
- **İmaj (yedek) alma:** Sistemdeki verilerin yedeklenip bir kopyasının ilgiliye verilmesi talebini gündeme getirin.
- **Bütünlük/hash kaydı:** Verinin değiştirilmediğini kanıtlayan özet (hash) değerinin tutanağa geçirilip geçirilmediğini kontrol edin; bu, sonradan “veriye müdahale edildi” savunmasının dayanağıdır.
- **Şifre/parola:** Müvekkilin parola vermeye zorlanamayacağını ve susma hakkını hatırlatın.

✦ DİJİTAL DELİLDE “ZİNCİR” SORGUSU

Dijital delilde savunmanın anahtarı “delil zinciri”dir: Cihaz kim tarafından, ne zaman, nasıl alındı? İmaj kim tarafından alındı, hash değeri var mı, kopya ilgiliye verildi mi? Zincirdeki her kopukluk, delilin güvenilirliğini tartışmaya açar.

Avukat Bürolarının ve Konutlarının Aranmasında Özel Usul

Avukatların büroları, konutları ve yerleşim yerleri ancak mahkeme kararıyla ve kararda belirtilen olayla ilgili olarak aranabilir; aramada Cumhuriyet savcısı hazır bulunur. Baro başkanı veya onu temsil eden bir avukatın arama sırasında hazır bulundurulması, meslekî güvencenin temel parçasıdır.

§ AVUKATIN BİLGİYE ERİŞİM VE MESLEKİ GÜVENCESİ

Avukatlık Kanunu m. 2 uyarınca yargı organları ve kamu kurumları avukatlara görevlerini yapmada yardımcı olmak ve belge sunmakla yükümlüdür.

Danıştay 10. Dairesi (E. 2016/775, K. 2021/6112, T. 09.12.2021): Avukatın müvekkili lehine delil toplama amacıyla yaptığı başvuruların reddedilmesi, adil yargılanma hakkını ve bağımsız savunmayı kısıtlayan bir hukuka aykırılıktır. İdari düzenlemeler savunma görevini engelleyecek şekilde yorumlanamaz.

2.3. Kolluk ve Savcılık İlişkileri: Süreç Takibinin İnce Sanatı

Adliyede/Karakolda İletişim Yönetimi: “Münasip Dil” Kurma Sanatı

Avukatın gücü, sertliğinden değil, hukuka dayanan kararlılığından gelir. Kolluk görevlileri ve memurlarla kurulan dil, çoğu zaman bir işlemin hızlanmasını ya da tıkanmasını belirler. Burada amaç teslimiyet değil, gereksiz cephe açmadan hak aramaktır.

- **Önce hak, sonra üslup:** Talebinizi nazik ama net bir dille, hukuki dayanağıyla birlikte ifade edin. Memuru köşeye sıkıştırmak yerine işbirliğine davet edin.
- **Hattı koruyun:** Nezaket, hakların geri çekilmesi anlamına gelmez. Hukuka aykırı bir uygulama dayatılıyorsa, üslubunuzu bozmadan tutanak isteyin.

- **İsim ve sicil:** Bir engelleme söz konusuysa, işlemi yapan görevlinin kimliğini öğrenip not alın.

Bilirkişi Raporları, Müzekkereler ve Tekit (Hatırlatma) Süreçleri

Soruşturma çoğu zaman beklenen bir bilirkişi raporu, bir kurum yazısı veya bir müzekkere cevabı yüzünden uzar. Avukatın görevi, sürecin atıl kalmasını engellemek için düzenli “tekit” (hatırlatma) dilekçeleri vermektir. Atıl bırakılan dosya, çoğu zaman zamanaşımına ya da müvekkilin haksız tutukluluğuna yol açar.

TEKİT TAKVİMİ

Bir müzekkere/bilirkişi talebinden sonra makul bir süre (ör. 2–4 hafta) geçtiyse yazılı tekit dilekçesi verin. Her tekit dilekçesi, hem dosyayı hareketlendirir hem de “gerekli özeni gösterdiğinizizi” belgeler.

Savcılık Dosyasının Atıl Kalmasını Engelleme ve Süreci Hızlandırma

Soruşturma evresinde avukatın iki temel hedefi olabilir: ya bir an önce kovuşturmaya yer olmadığı (KYOK) kararı çıkarmak, ya da müvekkil mağdur/şikâyetçiye iddianamenin düzenlenmesini hızlandırmak. Her iki hâlde de pasif beklemek yerine dosyayı yönlendiren dilekçelerle süreci canlı tutmak gerekir.

Hedef	Pratik Adım
KYOK (takipsizlik) almak	Şüpheyi çürüten delilleri toparlayıp dosyaya sunun; lehe tanık, belge ve uzman görüşüyle savcının “yeterli şüphe yok” sonucuna ulaşmasını kolaylaştırın.
İddianameyi hızlandırmak	Eksik araştırma kalmadığını gösterip değerlendirme aşamasına geçilmesini talep edin; tekit dilekçeleriyle dosyanın bekletilmesini önleyin.
Süreci canlı tutmak	Her yeni delil/gelişmede dilekçe verin; böylece dosya “işlemde” kalır, rafa kalkmaz.

§ CMK GÖREVLENDİRMESİNDE ÜCRET HAKKI

Afyonkarahisar İdare Mahkemesi (E. 2024/1290, K. 2025/246, T. 14.03.2025): Avukatlara “soruşturma numarası temini” veya “UYAP kaydı yapma” gibi yönetmelikte yer almayan ek külfetler yüklenemez. İfadeye katılma gibi görevin ifası, ödeme için yeterli kabul edilmelidir.

2.4. Sulh Ceza Hâkimliği ve Sorgu Süreci

Savcılık İfade Süreci ve Sevk Maddelerinin Analizi

Savcılık ifadesinden sonra şüpheli tutuklama talebiyle Sulh Ceza Hâkimliği’ne sevk edilebilir. Bu aşamada avukatın ilk işi, sevk yazısındaki suç vasfını ve sevk maddelerini analiz etmektir. Çünkü tutuklama tedbirinin kapısını açan da kapatan da çoğu zaman suçun vasfıdır.

- **Vasıf doğru mu?** Eyleme yüklenen suç tipi gerçekten oluşuyor mu, yoksa daha hafif bir suça mı vücut veriyor? Vasıf değişikliği, tutuklama eşiğini doğrudan etkiler.
- **Katalog suç mu?** CMK m. 100/3'teki katalog suçlardan biri mi? Katalog suçlarda tutuklama nedeni varsayımı tartışması öne çıkar.
- **Adli kontrol yeterli mi?** Tutuklamanın “son çare” olduğunu, adli kontrolün yeterli olacağını gösteren argümanları hazırlayın.

Sulh Ceza Hâkimliği Sorgusuna Hazırlık (Müvekkile Son Görüşme)

Sorgu öncesi müvekkile yapılacak son görüşme, savunmanın provasıdır. Bu görüşmede müvekkile sorunun nasıl işleyeceğini, neyi söyleyip neyi söylemeyeceğini ve sakın kalmanın önemini anlatın.

✦ SORGU ÖNCESİ MÜVEKKİLE 4 HATIRLATMA

- 1) Soruları dinleyip net, kısa cevaplar ver; emin olmadığın şeye “hatırlamıyorum” de.
- 2) Hâkimle tartışma; sakın ve saygılı kal.
- 3) Susma hakkın var; stratejiye göre kullanırsınız.
- 4) Tahliye/adli kontrol için aile, ikamet ve iş bağlarını vurgulayacağız — bunları hazırla.

Adli Kontrol Tedbirleri: İmza, Yurt Dışı Çıkış Yasağı ve İtiraz Stratejileri

Adli kontrol (CMK m. 109), tutuklamanın alternatifi olan ve özgürlüğü daha az kısıtlayan tedbirlerdir: imza yükümlülüğü, yurt dışı çıkış yasağı, konut kısıtlaması, güvence (kefalet) gibi. Avukatın stratejisi çoğu zaman tutuklama yerine adli kontrolü, ağır adli kontrol yerine hafifini savunmaktır.

Tedbir	Savunma Açısı
İmza yükümlülüğü	Tutuklamaya alternatif olarak öne sürülür; periyodun (haftalık yerine aylık vb.) hafifletilmesi istenebilir.
Yurt dışı çıkış yasağı	Orantılılık tartışması: müvekkilin işi/sağlığı gerektiriyorsa kaldırılması/istisna tanınması talep edilir.
Konut kısıtlaması / elektronik kelepçe	Tutuklamaya göre daha hafif tedbir olarak gündeme getirilebilir.
Güvence (kefalet)	Tutukluluğa alternatif olarak teklif edilir; miktarın müvekkilin gücüyle orantısı tartışılır.

Adli kontrol kararlarına karşı itiraz yolu açıktır (CMK m. 111, 268). İtirazda, tedbirin gerekli ve orantılı olmadığını, koşulların değiştiğini somut olgularla gösterin.

Tutuklama İstemi: Savunma İskeleti ve İtiraz Formülleri

Tutuklama, ceza muhakemesinin en ağır koruma tedbidir ve ancak kuvvetli suç şüphesi ile bir tutuklama nedeninin (kaçma şüphesi veya delilleri karartma şüphesi) birlikte bulunması hâlinde, ölçülülük ilkesi gözetilerek uygulanabilir (CMK m. 100). Savunmanın görevi, bu üç ayağın (şüphe – neden – ölçülülük) en az birini çökertmektir.

❗ TUTUKLAMAYA KARŞI SAVUNMA İSKELETİ

- 1) **Kuvvetli suç şüphesi yok:** Dosyadaki deliller “kuvvetli” değil; somut, inandırıcı ve yeterli delil bulunmuyor.
- 2) **Tutuklama nedeni yok:** Kaçma şüphesi yok (sabit ikamet, iş, aile bağları); delil karartma imkânı yok (deliller toplanmış, müvekkilin erişimi yok).
- 3) **Ölçülü değil:** Beklenen ceza, kişisel ve ailevi durum karşısında tutuklama ağır kalır; adli kontrol yeterlidir.

🕒 TUTUKLAMAYA İTİRAZ SÜRESİ: 7 GÜN

Tutuklama kararına itiraz, kararın öğrenilmesinden/tebliğinden itibaren 7 gün içinde yapılır (CMK m. 268). İtiraz, kararı veren hâkimliğe verilir; o merci yerinde görmezse bir üst sulh ceza hâkimliğine gönderir. Süre kısa ve hak düşürücüdür — kararı alır almaz takvime işleyin.

✦ TUTUKLAMAYA İTİRAZ DİLEKÇESİ — İSKELET

- 1) ... Sulh Ceza Hâkimliği'ne (itiraz mercii kanalıyla)
- 2) Tutuklama kararının tarih ve numarası
- 3) Konu: Tutuklama kararına itiraz, tahliye / adli kontrol talebi (CMK m. 100, 109, 268)
- 4) Açıklamalar: kuvvetli şüphe yok / tutuklama nedeni yok / ölçülü değil (üç ayak ayrı ayrı çürütülür)
- 5) Müvekkilin sabit ikamet, iş ve aile bağları (kaçma şüphesini çürüten somut deliller)
- 6) Sonuç: Tahliye, olmazsa adli kontrol talebi

§ DURUŞMADA HAZIR BULUNMA / SEGBİS SINIRI

Anayasa Mahkemesi: Sanığın duruşmada bizzat hazır bulunması asıldır; SEGBİS kullanımı ancak somut, olaya özgü ve zorunlu nedenlerin varlığında mümkündür. “Mevzuata uygunluk” gibi genel/kategorik gerekçelerle hazır bulunma talebinin reddi adil yargılanma hakkını ihlal eder (B. 2018/13782, T. 10/3/2021; B. 2015/16719, T. 2/12/2020).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM — Kovuşturma Evresi: Mahkeme Süreci ve Duruşma Pratiği

Duruşma salonu, avukatın görünür olduğu yerdir; ama oradaki başarı görünmez bir hazırlığın ürünüdür. İyi bir duruşma performansı doğaçlama değil, kurgudur. Bu bölüm, iddianamenin ele alınmasından çapraz sorguya, hukuka aykırı delillerin definden esas hakkındaki savunmaya kadar kovuşturmanın sahadaki pratiğini ele alır.

3.1. İddianamenin Değerlendirilmesi ve İlk Hazırlık

İddianamenin İadesi Talebi (Süreler ve Gerekçeler)

İddianame, kovuşturmanın çerçevesidir; mahkeme yalnızca iddianamede gösterilen fiil ve fail hakkında yargılama yapabilir. Bu nedenle iddianamenin usulüne uygun olup olmadığını ilk iş olarak denetleyin. Mahkeme, iddianameyi kabul ettiği andan sonra iade edemez; ancak siz savunma olarak iadeyi gerektiren eksiklikleri en başta gündeme getirebilir, hatta kabul aşamasında dikkat çekebilirsiniz.

❗ İDDİANAMENİN İADESİ — TEMEL ÇERÇEVE (CMK m. 174)

Mahkeme, iddianamenin verildiği tarihten itibaren 15 gün içinde iade edebilir. Bu süre geçtikten sonra iddianame kabul edilmiş sayılır.

İade gerekçeleri arasında: zorunlu unsurların eksikliği, ön ödeme/uzlaştırma usulü uygulanmadan iddianame düzenlenmesi, suçun sübutuna etki edecek mevcut bir delilin toplanmamış olması sayılabilir.

İade kararına karşı savcılık itiraz edebilir; süreçleri güncel CMK ile teyit edin.

✦ İDDİANAME OKUMA KONTROL LİSTESİ

- Yüklenen fiil açık ve belirli mi, fail–fiil bağı kurulmuş mu?
- Sevk maddeleri eyleme uyuyor mu, vasıf doğru mu?
- Lehe deliller toplanmış mı, eksik araştırma var mı?
- Uzlaştırma/ön ödeme kapsamındaysa bu usul işletilmiş mi?
- Mağdur/şikâyetçi ve suçtan zarar görenler doğru gösterilmiş mi?

İlk Derece Mahkemelerinde Dosya İnceleme Taktikleri (Asliye/Ağır Ceza)

Dosya incelemesi, savunmanın istihbarat aşamasıdır. Yüzeysel bir okuma, duruşmada sürprizle karşılaşmak demektir. İnceleme yaparken delilleri yalnızca okumayın; her birini “lehe mi, aleyhe mi, çürütülebilir mi?” süzgecinden geçirin.

Delil Türü	İnceleme Sorusu
Tanık beyanları	Çelişki var mı? Tanık olayı doğrudan mı gördü, duyuma mı dayanıyor? Tarafla ilişkisi/hususmet var mı?

Delil Türü	İnceleme Sorusu
Bilirkişi raporu	Yöntem açık mı? Varsayımları doğru mu? Karşı uzman görüşü gerekir mi?
Dijital/teknik delil	Delil zinciri sağlam mı? Hukuka uygun elde edilmiş mi? Hash/imaaj kaydı var mı?
Tutanaklar	İmzalar tam mı? Usule uygun mu? Çelişen başka tutanak var mı?
HTS / iletişim kayıtları	Karar/şart var mı, kapsam aşımı var mı, yorum tek yönlü mü?

§ AVUKATIN DELİL TOPLAMA VE İNCELEME HAKKI

Avukatlık Kanunu m. 2 ve Danıştay 10. Dairesi'nin E. 2016/775, K. 2021/6112 sayılı kararı uyarınca, avukatın müvekkili lehine bilgi ve belgeye erişim talebi savunma hakkının ayrılmaz parçasıdır; bu taleplerin reddi hukuka aykırılıktır.

İlk Beyan Dilekçesinin Hazırlanması (Sanık Müdafii / Katılan Vekili)

İlk beyan dilekçesi, mahkemeye savunmanın çerçevesini ve hedefini gösteren ilk yazılı belgedir. İyi bir ilk beyan dilekçesi; suçlamayı reddeden soyut cümleler yerine, somut delillere dayanan ve toplanmasını istediğiniz delilleri listeleyen bir yol haritasıdır.

- **Sanık müdafii iseniz:** Suç vasfına itiraz, lehe delillerin toplanması talebi (tanık, belge, keşif, bilirkişi), hukuka aykırı delillerin tespiti ve tahliye/adli kontrol talebi.
- **Katılan vekili iseniz:** Davaya katılma (müdahale) talebi, zararın ve mağduriyetin somutlaştırılması, aleyhe delillerin toplanması ve eksik soruşturulan noktaların araştırılması talebi.

3.2. Duruşma Öncesi İstihbarat ve Kalem İlişkileri

Profesyonel savunma, duruşma salonunun kapısından önce kalemde başlar. Duruşmanın hangi koşullarda yapılacağını önceden bilmek, alacağınız pozisyonu belirler.

Duruşma Günü Kalem Rutini: Heyet Tam mı, Nöbetçi Hâkim mi?

Özellikle ağır ceza mahkemelerinde, duruşmaya esas heyetin mi yoksa geçici/nöbetçi bir heyetin mi çıkacağını öğrenmek stratejik bir bilgidir. Çünkü geçici heyetler genellikle esasa ilişkin nihai kararlardan kaçınır, daha çok usuli ve tahliye/tutukluluk kararlarına yönelir.

♦ DURUŞMA SABAHI KALEM SORULARI

- Bugün heyet tam mı, üyelerden biri nöbetçi/geçici mi?
- Dosya hangi sırada, tahmini saat kaç?
- Beklenen tanıklar geldi mi, müzekkere cevapları geldi mi?
- Tutuklu dosyasıysa SEGBİS bağlantısı kurulu mu?

Geçici Heyetlerin Refleksleri ve Avukatın Pozisyonu

Esas heyet çıkacaksa, esasa ilişkin güçlü savunmanızı ve nihai taleplerinizi gündeme getirmek için doğru gün olabilir. Geçici heyet çıkacaksa, hedefinizi usuli kazanımlara ve tutukluluk/tahliye taleplerine kaydırmak daha akılcı olabilir. Bu, savunmadan ödün vermek değil; enerjiyi doğru güne ayarlamaktır.

POZİSYONU GÜNE GÖRE AYARLA

Esas heyet → esasa ilişkin nihai savunma ve beraat/indirim talebi. Geçici heyet → tahliye, usuli düzeltme ve eksik delillerin tamamlanması talebi. Kötü günde büyük kozunu harcama.

3.3. Duruşma Salonu Yönetimi ve Altın Kurallar

Sanık, Mağdur ve Tanıkların Sorgulanması (Çapraz Sorgu Pratiği)

Çapraz sorgu (CMK m. 201 çerçevesinde doğrudan soru yöneltme), savunmanın en güçlü ama en çok ziyan edilen aracıdır. Amaç, tanığa nutuk çektirmek değil; onun beyanındaki çelişkiyi, güvenilmezliği veya bilgisizliği ortaya çıkarmaktır.

✦ ÇAPRAZ SORGUNUN 7 ALTIN KURALI

- 1) Cevabını bilmediğin soruyu sorma.
- 2) Kısa, kapalı uçlu sorular sor (evet/hayır alacak şekilde).
- 3) Tek seferde tek olgu sor; soruları zincirleme kurma.
- 4) Tanığa açık kapı bırakma; “neden” diye sorup ona anlatma fırsatı verme.
- 5) Çelişkiyi yakala, üstüne git, sonra dur — fazla eşeleme.
- 6) Tartışmaya girme; tanıkla münakaşa eden avukat kaybeder.
- 7) İyi bir cevap aldığında otur; en sık hata, kazanılmış noktayı bir soru fazlasıyla kaybetmektir.

Hedef	Soru Tekniği
Çelişki çıkarmak	Önce ifadesindeki beyanı teyit ettir, sonra çelişen ifadesini hatırlat: “Soruşturmada şöyle demiştiniz, değil mi?”
Görgüyü sınamak	Mesafe, ışık, süre, açı gibi somut ayrıntıları sor: “Olayı kaç metreden gördünüz?”
Tarafsızlığı sorgulamak	Tanığın taraflarla ilişkisini, husumetini ortaya koy.
Duyuma dayandığını göstermek	“Bunu kendiniz mi gördünüz, yoksa biri mi anlattı?”

Hukuka Aykırı Delillerin Def’i: Dosyadan Çıkarılma Talepleri

Hukuka aykırı yöntemlerle elde edilen deliller hükme esas alınamaz (Anayasa m. 38/6; CMK m. 206, 217, 230). Savunma, bu delilleri yalnızca eleştirmekle yetinmemeli; bunların değerlendirme dışı bırakılmasını ve dosyadan çıkarılmasını açıkça talep etmelidir. Aksi hâlde mahkeme delili hükümde kullanabilir.

⚠ DEF'İ KAYDA GEÇİRT

Hukuka aykırı delil itirazınızı mutlaka duruşma tutanağına geçirtin ve gerekçenizi yazılı dilekçeyle de sunun. Tutanağa geçmeyen itiraz, istinaf/temyizde “ileri sürülmedi” sayılabilir.

✦ DELİLİN DOSYADAN ÇIKARILMASI TALEBİ — KALIP

“... delili (ör. hukuka aykırı arama sonucu elde edilen X), CMK m. 206/2-a ve Anayasa m. 38/6 uyarınca hukuka aykırı elde edilmiştir; değerlendirme dışı bırakılmasını ve dosyadan çıkarılmasını talep ederiz.”

Esas Hakkında Mütalaaya Karşı Savunma (Süre İstenmesi ve Savunma Kurgusu)

Savcının esas hakkındaki mütalaası, kovuşturmanın dönüm noktasıdır. Mütalaa okunduğunda savunmaya hazırlanmak için süre istemek hem hakkınız hem de çoğu zaman akıllıca olandır. Ayağa kalkıp doğaçlama savunma yapmak yerine, mütalaayı satır satır çürüten yazılı bir savunma sunmak çok daha etkilidir.

- **Süre isteyin:** “Esas hakkındaki mütalaaya karşı savunmamızı hazırlamak üzere süre talep ediyoruz.” Bu talep genellikle kabul edilir.
- **Mütalaayı haritalayın:** Mütalaadaki her iddiayı bir başlık yapın ve karşısına savunmanızı yazın; böylece hiçbir nokta cevapsız kalmaz.
- **Kademeli savunma kurun:** Önce beraat, olmazsa vasıf değişikliği/indirim, olmazsa HAGB/erteleme şeklinde kademeli talep edin.

Duruşma Tutanağına Şerh Düşme ve Hâkimin Reddi Usulü

Duruşma tutanağı, ileride istinaf ve temyiz dayanağı olacak resmî hafızadır. Tutanağa geçmeyen bir itiraz, bir talep ya da bir usulsüzlük, üst mahkeme için “yok” hükmündedir. Bu yüzden her önemli beyanınızı, itirazınızı ve talebinizi tutanağa geçirtmek bir alışkanlık olmalıdır.

① HÂKİMİN REDDİ (CMK m. 24 vd.)

Hâkimin tarafsızlığını şüpheye düşüren somut nedenler varsa hâkimin reddi istenebilir. Talep, ret sebebini ve dayanaklarını somut olarak göstermelidir; soyut “tarafalı davranıyor” iddiası yeterli değildir.

Reddin usulü ve incelemesi CMK’da düzenlenmiştir; reddi gerektiren olay tutanağa geçirilmeli ve dilekçeyle dayanaklandırılmalıdır.

§ İFADE/BEYAN NEDENİYLE CAYDIRICI ETKİ RİSKİ

Literatürde vurgulandığı üzere, avukatın duruşmadaki beyanları veya çapraz sorgu sırasındaki sözleri nedeniyle yaptırıma maruz kalması, savunma hakkı üzerinde “caydırıcı etki” (chilling effect) yaratır. Savunma serbestisi, hakaret içermeyen ve görevle bağlantılı beyanları kapsar.

3.4. Mahkeme Yükünü Gözeten Savunma Stratejisi

İyi savunma, hâkimin gözünden de bakmayı bilir. Türkiye’de mahkemelerin dosya yükü ağırdır; hâkim sınırlı zamanda çok sayıda dosyaya bakar. Bunu anlamak, savunmanızın okunma ve dikkate alınma ihtimalini artırır.

Etkili Yazılı Savunma: Karmaşık Değil, Net ve Güçlü

Onlarca sayfalık, tekrarlarla dolu bir dilekçe, çoğu zaman okunmadan geçer. Güçlü dilekçe; baştan sonucu söyleyen, argümanlarını numaralandıran, her iddiayı delille bağlayan ve gereksiz tekrarı olmayan dilekçedir.

İlke	Uygulama
Sonuç başta	İlk paragrafta ne istediğinizi (beraat/indirim/tahliye) ve temel gerekçeyi söyleyin.
Numaralı argüman	Her argümanı ayrı başlık/numara altında verin; hâkim aradığını kolayca bulsun.
Delil bağı	Her iddianın yanına dayandığı delili (sayfa/dizi no) yazın.
Kısalık	Tekrarı atın; bir argümanı bir kez, güçlü biçimde kurun.

Ş ZİHİN HARİTALAMA İLE GÖRSELLEŞTİRME

Hukukta zihin haritalama tekniği (Taştan, 2017), karmaşık olay örgüsü ve argümanların görselleştirilmesinde etkilidir. Çok sanıklı/çok olaylı dosyalarda dilekçeye eklenen sade bir şema, hâkimin olayı kavramasını hızlandırır.

Sözlü Savunma Sanatı: Uzatmadan, Ana Vurgularla

Sözlü savunmanın amacı her şeyi söylemek değil, doğru şeyi akılda kalıcı biçimde söylemektir. Hâkimi yormak, savunmaya zarar verir. En güçlü iki–üç noktanızı seçin, onları net cümlelerle vurgulayın ve gerisini yazılı savunmaya bırakın.

♦ SÖZLÜ SAVUNMA FORMÜLÜ

- 1) Tek cümlelik tez: “Müvekkilim bu suçu işlemedi, çünkü ...”
- 2) En güçlü 2–3 delil/argüman, kısa ve net.
- 3) Talep: “Bu nedenlerle beraatini, mahkeme aksi kanaatleyse ... indirim/HAGB talep ediyoruz.”
- 4) Ayrıntı için yazılı savunmaya atıf yapıp sözü kısa kesin.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM — Kanun Yolları, İnfaz ve Sürekli Gelişim

Karar, savunmanın sonu değildir. İlk derece kararı çıktığı an, çoğu zaman asıl mücadelenin yeni bir evresi başlar: süre tutum, istinaf, temyiz ve nihayet müvekkil cezaevine girdiğinde infaz hukuku. Bu evrede en küçük bir süre hatası, bütün emeği geçersiz kılabilir.

4.1. İstinaf ve Temyiz Aşamaları

Süre Tutum (Süre Kesimi) Dilekçesi: Ne Zaman, Nasıl?

Gerekçeli karar henüz tebliğ edilmeden, sadece hüküm açıklandığında kanun yolu süresi işlemeye başlayabilir. Süre tutum dilekçesi, gerekçeli kararı görmeden kanun yolu hakkınızı güvence altına almak için verilen kısa bir dilekçedir: “Kararı istinaf/temyiz ediyoruz; gerekçeli karar tebliğ edilince ayrıntılı gerekçemizi sunacağız.”

SÜRE TUTUM REFLEKSİ

Hüküm yüze karşı açıklandıysa süre kararın tefhiminden işler. Gerekçeli kararı beklerken süre kaçmasın diye, tefhimden hemen sonra süre tutum dilekçesi verin. Bu dilekçe, gerekçeli kararı görmeden hakkınızı korur.

Bölge Adliye Mahkemesi (İstinaf) Başvuru Stratejileri

İstinaf, hem maddi vakıanın hem hukukun yeniden incelendiği geniş bir denetim yoludur. İstinaf dilekçesinde sadece “hukuka aykırı” demek yetmez; mahkemenin hangi delili nasıl yanlış değerlendirdiğini, hangi usul kuralını ihlal ettiğini somut olarak gösterin.

① İSTİNAF — TEMEL ÇERÇEVE (CMK m. 272 vd.)

İstinaf başvurusu, hükmün tefhiminden veya tebliğinden itibaren 7 gün içinde yapılır (CMK m. 273).

Bazı hafif sonuçlu kararlar (kesin nitelikli hükümler) istinaf edilemez; bu sınırları dosyaya göre kontrol edin.

BAM, dosyayı esastan inceleyip yeniden hüküm kurabilir, davayı görebilir veya başvuruyu reddedebilir.

Yargıtay (Temyiz) Gerekçeli Başvuru Hazırlığı

Temyiz, kural olarak bir hukukilik denetimidir; Yargıtay olayı baştan yargılamaz, hukukun doğru uygulanıp uygulanmadığına bakar. Bu nedenle temyiz dilekçesi, “hukuka aykırılık” eksenli yazılmalı; usul ve esasa ilişkin bozma sebepleri tek tek, kanun maddeleriyle dayanaklandırılmalıdır.

① TEMYİZ — TEMEL ÇERÇEVE (CMK m. 286 vd.)

Temyiz başvurusu, hükmün açıklanmasından veya tebliğinden itibaren 15 gün içinde yapılır (CMK m. 291).

İstinaf incelemesinden geçen her karar temyiz edilemez; temyiz edilebilirlik sınırlarını (ceza miktarı ve suç türüne göre) kontrol edin.

Kanun Yolu	Süre	Denetimin Niteliği	Merci
Süre tutum	Tefhimle başlar	Hakkı koruma amaçlı ön dilekçe	Kararı veren mahkeme
İstinaf	7 gün	Maddi vakıa + hukuk denetimi	Bölge Adliye Mahkemesi
Temyiz	15 gün	Hukukîlik denetimi	Yargıtay

Olağanüstü Kanun Yolları (CMK m. 308, Kanun Yararına Bozma)

Olağan kanun yolları tükendiğinde dava bitmiş sayılır; ancak istisnai durumlarda olağanüstü kanun yolları devreye girer. Bunlar dar kapılardır ve sıkı koşullara bağlıdır.

- **Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının itirazı (CMK m. 308):** Yargıtay ceza dairesi kararlarına karşı, Başsavcılığa süresinde başvurarak itiraz yolunun işletilmesini talep edebilirsiniz.
- **Kanun yararına bozma (CMK m. 309–310):** Kesinleşmiş kararlardaki hukuka aykırılıkların giderilmesi için Adalet Bakanlığı/Yargıtay Başsavcılığı kanalıyla işletilen yol.
- **Yargılamanın yenilenmesi (CMK m. 311 vd.):** Yeni delil veya sahtelik/yalancı tanıklık gibi nedenlerle kesin hükmün yeniden ele alınması.
- **Bireysel başvuru (AYM):** İç hukuk yolları tüketildikten sonra, temel hak ihlali iddiasıyla 30 gün içinde Anayasa Mahkemesi'ne başvuru.

§ BİREYSEL BAŞVURU İKİNCİLDİR — ÖNCE İÇ HUKUK

Anayasa Mahkemesi (B. 2013/7943, T. 15/12/2015): Bireysel başvuru ikincil nitelikte bir yoldur; savunma belgelerine el konulması gibi durumlarda önce yargılamayı yürüten mahkemeye başvurulmalı ve iç hukuk yolları tüketilmelidir.

Ancak bireysel başvuru için avukata gönderilmek istenen belgelerin engellenmesi, başvuru hakkının doğrudan ihlali sonucunu doğurur (B. 2015/16719, T. 2/12/2020).

4.2. İnfaz Hukuku Pratiği (Müvekkil Cezaevine Girdiğinde)

İnfaz hukuku, ceza avukatlığının en çok ihmal edilen ama müvekkilin günlük hayatını en doğrudan etkileyen alanıdır. Bir günün yanlış hesaplanması, bir denetimli serbestlik tarihinin kaçırılması, müvekkil için aylar demektir. Bu alanda avukat sadece bir hukukçu değil; aynı zamanda cezaevi koşullarını denetleyen bir “hak izleyicisi”dir.

Müddetname (Ceza Süresi) Hesaplama ve Hataların Tespiti

Müddetname, hükümlünün ceza süresini, koşullu salıverilme ve denetimli serbestlik tarihlerini gösteren resmî belgedir. Uygulamada müddetnamelerde sık sık hata yapılır: mahsup edilmeyen gözaltı/tutukluluk günleri, yanlış infaz oranı, yanlış başlangıç tarihi gibi. Müvekkilin cezaevine girdiği ilk günlerde müddetnameyi mutlaka inceleyin.

Müddetname Kontrol Noktası	Sık Görülen Hata
İnfaza esas süre	Mahkeme kararındaki ceza ile müddetnamedeki sürenin uyuşmaması.
Mahsup (CMK m. 109/6, TCK m. 63)	Gözaltı/tutuklu kalınan ve adli kontrol kapsamında geçen sürelerin mahsup edilmemesi.
İnfaz oranı	Suç türüne göre yanlış oran uygulanması (suça ve tarihe göre oran değişebilir).
Koşullu salıverilme tarihi	Hatalı başlangıç tarihi nedeniyle KS tarihinin yanlış hesaplanması.
Denetimli serbestlik tarihi	DS'ye ayrılma süresinin yanlış hesaplanması.

⚠ İNFAZ ORANLARI SIK DEĞİŞİR

İnfaz oranları, denetimli serbestlik süreleri ve koşullu salıverilme kuralları 5275 sayılı Kanun'da defalarca değiştirilmiştir ve suç tipine, suç tarihine ve mükerrirliğe göre farklılaşır. Bu kitapta tek bir oran vermek yanıltıcı olur; her müddetnameyi, suç tarihindeki ve güncel mevzuattaki oranlarla ayrı ayrı doğrulayın. Tereddütte infaz hesaplama uzmanlığına/denetimli serbestlik müdürlüğüne danışın.

✦ MÜDDETNAMEYE İTİRAZ

Müddetnamede hata tespit ederseniz, infazın hesabına ve sırasına ilişkin tereddüt/itirazlar hükmü veren mahkemeye/infaz hâkimliğine taşınır (CMK m. 98; 5275 m. 101 çerçevesinde). İtiraz dilekçesinde hatayı somut günlerle ve hesapla gösterin.

Açık Cezaevine Ayrılma ve Denetimli Serbestlik Şartları

Hükümlünün açık ceza infaz kurumuna ayrılması ve denetimli serbestlikten yararlanması, infazın en çok beklenen aşamalarıdır. Bu geçişler idari kararlarla (idare ve gözlem kurulu) yürür; reddedildiğinde itiraz yolu infaz hâkimliğidir.

- **Açığa ayrılma:** Belirli koşulların (iyi hâl, kalan süre, suç türü) sağlanması hâlinde kapalıdan açığa geçiş; ret kararına karşı infaz hâkimliğine başvurulur.
- **Denetimli serbestlik:** Cezanın belirli bir kısmının kurum dışında, denetim altında infazı; başvuru zamanlaması ve koşulları titizlikle takip edilmeli.

Disiplin Cezalarına (Kurul Kararlarına) İtiraz Usulü

Cezaevinde hükümlü/tutuklulara verilen disiplin cezaları (kınama, ziyaret kısıtlama, hücreye koyma vb.) infazın seyrini ve koşullu salıverilmeyi etkileyebilir. Bu kararlara karşı infaz hâkimliğine şikâyet/itiraz yolu açıktır.

🕒 İNFAZDA SÜRE REJİMİ

Genel şikâyet: İşlemin öğrenildiği tarihten itibaren 15 gün, her hâlde yapıldığı tarihten itibaren 30 gün içinde infaz hâkimliğine başvuru.

Disiplin kararları: Kararın tebliğinden itibaren 15 gün içinde infaz hâkimliğine başvurulmalıdır.

Mektup alıkoyma: Disiplin kurulu, sakıncalı görülen mektubu en geç 24 saat içinde kurula sunmalı ve itiraz süreci bitene kadar aslına zarar vermeden saklamalıdır.

§ İNFAZ HÂKİMLİĞİ ESASTAN İNCELEMEK ZORUNDADIR

Anayasa Mahkemesi (B. 2020/5133, T. 10.12.2024): İnfaz hâkimliğinin, cezaevindeki uygulamaları denetleme görevini yerine getirmeyerek başvuruyu esasa girmeden reddetmesi, etkili başvuru hakkının ihlalidir.

İnfaz hâkimliği kararları kural olarak duruşmasız, dosya üzerinden verilir. Bu nedenle savunma “yazılı delil paketleme” yapmalı; dilekçeyi tutanak, sağlık raporu ve kurum iç yazışmalarıyla desteklemelidir.

① İNFAZDA SAVUNMA HATTI

Şikâyet (İnfaz Hâkimliği) → İtiraz (Ağır Ceza Mahkemesi) → (tüketince) Bireysel Başvuru (AYM). Bu silsile, sıkı süre rejimine uyularak ve dosya üzerinden inceleme usulüne uygun, zengin bir delil paketiyle işletilmelidir.

Sağlık Sebebiyle Cezanın Ertelenmesi / İnfazın Geri Bırakılması

Hapis cezasının infazı, hükümlünün ağır hastalığı veya hayatî tehlike taşıması gibi durumlarda geri bırakılabilir (5275 m. 16). Bu, sağlık raporu ve Adli Tıp süreçleriyle yürür. Müvekkilin yaşamı ve sağlığı söz konusu olduğunda, devletin koruma yükümlülüğü de gündeme gelir.

§ DEVLETİN KORUMA YÜKÜMLÜLÜĞÜ

Anayasa Mahkemesi (B. 2017/4785, T. 16/6/2021): İntihar riski olan mahpuslar için yalnızca hastane sevki yeterli değildir; somut koruyucu önlemlerin alınması ve etkili soruşturma yürütülmesi gerekir.

Anayasa Mahkemesi (B. 2021/3127, T. 26.02.2025): Cenazelerin aileye teslim edilmeden resen defnedilmesi, yasal dayanağı olmayan ve aile hayatına saygı hakkını ihlal eden bir uygulamadır.

§ MAHPUSUN AVUKATLA TELEFON VE ERİŞİM HAKKI

Anayasa Mahkemesi (B. 2019/5739, T. 25.03.2025): Avukatla telefon görüşmesi savunma hakkının parçasıdır; baro kartı veya abonelik sözleşmesi gibi temini zor belgelerin acil durumlarda istenmesi haberleşme hürriyetini imkânsız kılar.

Anayasa Mahkemesi (B. 2021/63600, T. 03.07.2025): Mahpusun akademik/mesleki çalışması için AYM ve AİHM karar bankalarına erişim talebinin gerekçesiz reddi, ifade özgürlüğünün ihlalidir.

4.3. Mevzuat Takibi ve Sürekli Gelişim

CMK, TCK ve İnfaz Hukukundaki Değişiklikleri Takip Etme

Ceza ve infaz hukuku, Türk hukukunun en hızlı değişen alanıdır. Bir torba yasa, bir gece yarısı bir infaz oranını, bir denetimli serbestlik süresini veya bir suçun cezasını değiştirebilir. Bu nedenle “bildiğini sanmak”, bu meslekte en tehlikeli tuzaktır.

Kaynak	Ne İçin
Resmî Gazete	Kanun ve yönetmelik değişikliklerini birincil kaynaktan takip.
Yargıtay / AYM karar bankaları	Güncel içtihat ve emsal kararlar.
Baro ve TBB yayınları/dergileri	Mesleki gelişme ve doktrin tartışmaları.
Mesleki eğitim/seminerler	Yeni düzenlemelerin uygulamaya yansıması.
Meslektaş ağı	Sahadaki güncel uygulama refleksleri ve yerel farklılıklar.

✦ GÜNCELLENME RUTİNİ

Haftada bir saatinizi “güncelleme”ye ayırın: o hafta yayımlanan kritik kararları ve mevzuat değişikliklerini tarayın, ilgili dosyalarınıza not düşün. Düzenli küçük çaba, ara sıra yapılan büyük taramadan daha etkilidir.

§ YAPAY ZEKÂ: ASİSTAN EVET, SORUMLU HAYIR

Literatürdeki yaklaşım: Yapay zekâ araçları içtihat tarama ve dilekçe taslağı hazırlamada güçlü bir asistandır; ancak hukuki sorumluluk her zaman avukatta kalır. Üretilen her metin, sunulmadan önce avukat tarafından doğrulanmalı ve gerçek kararlarla teyit edilmelidir.

BEŞİNCİ BÖLÜM — Ceza Avukatının “Alet Çantası” (Ekler ve Kontrol Listeleri)

Bu bölüm, kitabın geri kalanından farklı olarak okunmak için değil, kullanılmak için yazıldı. Adliye giderken çantanıza atacağınız, duruşma öncesi göz atacağınız, gerektiğinde fotokopisini dosyaya koyacağınız pratik araçları içerir. Bir avukatın gerçek farkı, bildikleri kadar, doğru anda doğru kontrolü yapabilmesinde ortaya çıkar.

EK-1. Hak Düşürücü Süreler — Tek Sayfalık Tablo

⚠ ÖNCE BU SAYFAYI OKUYUN

Aşağıdaki süreler yayım tarihindeki CMK ve ilgili mevzuata göredir; kanun değişiklikleriyle güncelliğini yitirebilir. Her dosyada güncel mevzuatla teyit edin. Süre kaçırmak, bu meslekte en pahalı hatadır.

İşlem / Karar	Süre	Başlangıç	Merci / Not
Gözetiminde hâkim önüne çıkarma	24 saat	Yakalama anı (+ en çok 12 saat yol)	Toplu suçta savcı uzatmasıyla 4 güne kadar
Gözetim işlemine itiraz	Süre yok (derhal)	İşlem sırasında/sonrasında	Sulh Ceza Hâkimliği; 24 saatte karar (CMK 91/5)
Tutuklama / adli kontrole itiraz	7 gün	Kararın öğrenilmesi/tebliği	CMK m. 268
İddianamenin iadesi (mahkemece)	15 gün	İddianamenin verildiği tarih	Geçince kabul edilmiş sayılır (CMK 174)
İstinaf başvurusu	7 gün	Hükmün tefhimi/tebliği	Bölge Adliye Mahkemesi (CMK 273)
Temyiz başvurusu	15 gün	Hükmün açıklanması/tebliği	Yargıtay (CMK 291)
İnfaz — genel şikâyet	15 / 30 gün	Öğrenme / her hâlde işlem tarihi	İnfaz Hâkimliği
İnfaz — disiplin cezasına itiraz	15 gün	Kararın tebliği	İnfaz Hâkimliği
Mektup alıkoyma — kurula sunma	24 saat	Alıkoyma anı	Disiplin kurulu; aslı korunur
AYM bireysel başvuru	30 gün	İç hukuk yollarının tüketilmesi/öğrenme	İç hukuk önce tüketilmeli

SÜRE GÜVENLİĞİ

Her süreyi en az iki ayrı sisteme işleyin (dijital + fiziki). Bir tebligatı elinize aldığınızda, dosyayı kapatmadan önce ilgili süreyi takvime girin. “Sonra” demeyin.

EK-2. Karakol / Sorgu Kontrol Listesi — İfadeye Girmeden Önce 10 Soru

İfade veya sorguya katılmadan önce kendinize bu on soruyu sorun. Hepsine net cevap veremiyorsanız, hazır değilsiniz demektir.

1. Müvekkilimle ifadeden ÖNCE gizli ve serbestçe görüştüm mü? (Süre/sayı sınırı konulamaz.)
2. Müvekkilime susma hakkını ve stratejisini anlattım mı?
3. Hakların hatırlatılması (CMK 147) ne zaman yapıldı — ifadeden önce mi?
4. Suçun alt sınırı 5 yıldan fazla mı? (Zorunlu müdafilik var mı — CMK 150/3?)
5. Sevk maddeleri/suç vasfı doğru mu, daha hafif bir suç söz konusu olabilir mi?
6. Gözaltı süresi ve usulü (24 saat, yol süresi, uzatma) kurallara uygun mu?
7. İfade müvekkilin kendi ağzından mı yazılıyor, yönlendirme var mı?
8. İtirazlarımı ve şerhlerimi tutanağa geçiriyor muyum?
9. Müvekkil susuyorsa bu tutanağa açıkça yazıldı mı?
10. Bir engelleme/aykırılık varsa tutanak tutturdum, görevlinin kimliğini not aldım mı?

✦ ÇANTA KURALI

Bu listeyi yazdırıp çantanızda bulundurun. İfade odasına girmeden önce 60 saniyede gözden geçirin. Acele eden avukat, müvekkiline en büyük kötülüğü yapar.

EK-3. Duruşma Öncesi Kontrol Listesi

#	Kontrol	✓
1	Dosyayı baştan sona, son ek belgeler dâhil okudum.	
2	Bu duruşmadaki hedefimi netleştirdim (tahliye / tanık / esas savunma).	
3	Çapraz sorgu sorularımı yazdım (cevabını bildiğim sorular).	
4	Hukuka aykırı delil itirazlarımı ve dayanaklarını hazırladım.	
5	Talep edeceğim delilleri (tanık/belge/bilirkişi) listeledim.	
6	Kalemden heyet/sıra/tanık durumunu öğrendim.	
7	Tutuklu dosyaysa SEGBİS ve tahliye argümanlarım hazır.	
8	Yazılı beyan/dilekçemin kopyasını yanıma aldım.	
9	Müvekkili duruşma akışı ve davranış konusunda bilgilendirdim.	
10	Tutanağa geçireceğim itiraz/talepleri önceden not ettim.	

EK-4. Dilekçe Şablonları — QR Kodlu İndirme

Aşağıdaki karekodları telefonunuzun kamerasıyla okutarak ilgili dilekçe taslağına ulaşabilirsiniz. Taslaklar başlangıç noktasıdır; her dosyanın somut koşullarına göre uyarlanmalıdır.

❗ QR BAĞLANTILARI HAKKINDA

Karekodlardaki bağlantılar örnek/placeholder adreslerdir. Yayımından önce, taslakların yükleneceği kendi web adreslerinizle (ör. baro/ofis sayfanız) güncellenmelidir. Görseller bu kitap için özel olarak üretilmiştir.

Tutuklamaya İtiraz
CMK m. 268 — 7 gün

Süre Tutum Dilekçesi
İstinaf/Temyiz öncesi

Tahliye Talebi
Tutukluluğun gözden geçirilmesi

İddianamenin İadesi
CMK m. 174

İnfaz Hâkimliği Şikâyeti
15/30 gün süre rejimi

Gözaltına İtiraz
CMK m. 91/5

✦ TASLAK KULLANIMI

İndirdiğiniz Word taslağında [köşeli parantezli] alanları doldurun, dosyaya özgü olguları ekleyin ve sunmadan önce güncel mevzuat/içtihatla teyit edin.

EK-5. Meslek Hukuku Güvenceleri ve Tutanak Örnekleri

Avukatın görevini yaparken engellenmesi — karakola alınmama, dosya incelenmeme, müvekkille görüştürülmeme — yalnızca bir nezaketsizlik değil, hukuka aykırılıktır ve duruma göre suç oluşturabilir. Böyle anlarda en güçlü silahınız, soğukkanlılıkla tutulan bir tutanaktır.

§ AVUKATIN GÖREVİNİ ENGELLEMENİN HUKUKİ ÇERÇEVESİ

Avukatlık Kanunu m. 2: Yargı organları ve kamu kurumları avukatlara görevlerinde yardımcı olmak ve belge sunmakla yükümlüdür.

TCK m. 257 (Görevi Kötüye Kullanma): Kamu görevlisinin görevinin gereklerine aykırı hareketle kişilerin mağduriyetine veya hak kaybına yol açması bu kapsamda değerlendirilebilir. Engelleme ısrarla sürerse bu hususu hatırlatmak ve tutanağa geçirmek caydırıcı olabilir.

Danıştay 10. Dairesi (E. 2016/775, K. 2021/6112): Avukatın savunma görevini engelleyen idari yorumlar hukuka aykırıdır.

Tutanak Örneği — Görevin Engellenmesi

TUTANAK

Tarih/Saat: Yer:

Tarafımca (Av., ... Barosu, Sicil No:) müvekkilim ile ilgili olarak [ifadeye katılma / dosya inceleme / müvekkille görüşme] talebim, görevli (unvan/sicil) tarafından “.....” gerekçesiyle reddedilmiş/engellenmiştir.

Bu işlem; Avukatlık Kanunu m. 2 ile savunma hakkına ilişkin güvencelere aykırıdır. Durumun tespiti için işbu tutanak tarafımca tutulmuş olup, ilgili merci ve baroya bildirilecektir.

Avukat (İmza): Görevli (İmza/İmzadan imtina): Tanık:

İhtar Metni — Engellemenin Sürmesi Hâlinde

İHTAR

Avukatlık görevimi yapmamın engellenmesi, Avukatlık Kanunu m. 2 kapsamındaki güvenceleri ihlal etmekte olup; ısrarla sürdürülmesi hâlinde TCK m. 257 (görevi kötüye kullanma) kapsamında değerlendirilebilecek bir durum doğabilecektir.

Hukuka uygun talebimin (.....) yerine getirilmesini, aksi hâlde işbu durumu yetkili mercilere ve baroya intikal ettireceğimi ihtaren bildiririm.

Tarih/İmza:

⚠ ÜSLUP UYARISI

Bu güvenceler, tehdit aracı değil hak arama aracıdır. İhtarını sakın, saygılı ve hukuki bir dille kullanın. Amaç cephe açmak değil, hakkı kullanılabilir kılmaktır. Tutanağı tutmak, çoğu zaman engeli kendiliğinden ortadan kaldırır.

Son Söz ve Kaynaklar

Bu kitap, ceza avukatlığının sahadaki gerçeğine bir pusula olmak için yazıldı. Hiçbir el kitabı, dosyanın başında geçirilen geceleri, müvekkilin gözündeki umudu ve adalet duygusunun verdiği sorumluluğu ikame edemez. Umarım sayfalardaki kontrol listeleri ve hatırlatmalar, bir gün bir meslektaşımın bir süreyi kaçırmamasını, bir müvekkilin haksız yere bir gün fazla içeride kalmasını önler. Mesleğin onuru, en zayıf anında bile hakkı savunabilmektedir.

Yararlanılan Yargı Kararlarından Seçmeler

Kitap boyunca atıf yapılan başlıca kararlar (tam künyeler için yazarın araştırma dosyasına bakınız):

- Yargıtay 3. Ceza Dairesi, E. 2021/7932, K. 2021/9939, T. 04.11.2021 — Zorunlu müdafilik.
- Danıştay 10. Dairesi, E. 2016/775, K. 2021/6112, T. 09.12.2021 — Avukatın bilgiye/delile erişimi.
- Danıştay 8. Dairesi, E. 2003/5800, K. 2004/2229, T. 14.05.2004 — Disiplin sürecinin bağımsızlığı.
- Afyonkarahisar İdare Mahkemesi, E. 2024/1290, K. 2025/246, T. 14.03.2025 — CMK ücret hakkı ve ek külfet yasağı.
- AYM, B. 2018/13782, T. 10/3/2021 ve B. 2015/16719, T. 2/12/2020 — SEGBİS / duruşmada hazır bulunma.
- AYM, B. 2013/1700, T. 20/1/2016 ve B. 2016/9882, T. 12/6/2019 — Avukatla yazışmanın gizliliği.
- AYM, B. 2019/5739, T. 25.03.2025 ve B. 2021/63600, T. 03.07.2025 — Mahpusun avukatla iletişimi ve erişim hakkı.
- AYM, B. 2020/5133, T. 10.12.2024 — İnfaz hâkimliğinin esastan inceleme yükümü / etkili başvuru.
- AYM, B. 2013/7943, T. 15/12/2015 — Bireysel başvurunun ikincilliği.
- AYM, B. 2017/4785, T. 16/6/2021 ve B. 2021/3127, T. 26.02.2025 — Yaşam hakkı ve aile hayatına saygı.

Yararlanılan Literatürden Seçmeler

- Noyan Özkan, “Savunmanın Örgütlenmesi ve Stratejik Planlama”, TBB Dergisi, 2004.
- Güney Dinç, “AİHM Kararlarına Göre Avukata Savunma Hakkı”, TBB Dergisi, 2004.
- Murat Korkmaz, “Müvekkil Beklenti ve Tatmininin Avukat Tarafından Karşılanması”, TBB Dergisi, 2012.
- Furkan Güven Taştan, “Hukukta Zihin Haritalama”, TAAD, 2017.

- Melike Orçin, “AİHH’da Tutuklu ve Hükümlülerin Dış Dünya ile İletişim Kurma Hakkı”, 2020.
- Didem Tombul, “İfade Özgürlüğünde Caydırıcı Etki”, 2023.
- Onur Sezen, “Cezaevindeki Hükümlülerin Hakları ve Hakların Kullanımı”, 2024.

— **Av. Hakan Taştemir** —